

RAHANDUSMINISTEERIUM

Strateegilised/väärtuspõhised riigihanked

Karoli Niilus

Halduspoliitika nõunik, Rahandusministeerium

24.01.2024

Sisukord

Strateegilised põhimõtted

Toetavad tegevused

Miks on strateegilised põhimõtted vajalikud?

Tutvumiseks materjal

Miks on strateegilised põhimõtted vajalikud?

Strateegilise planeerimise loogika

Arvudest

ÜRO kestliku arengu eesmärgid

„Eesti 2035“ strateegia suunad

Demokraatlik ja turvaline riik,
kus säilib ja areneb eesti keel, rahvus ning kultuur

Inimene

Arukas, tegus,
tervist hoidev

Ühiskond

Avatud, hooliv
ja koostöömeelne

Majandus

Tugev,
uuendusmeelne,
vastutustundlik

Elukeskkond

Kõigi vajadusi arvestav,
turvaline ja kvaliteetne

Riigikorraldus

Uuendusmeelne,
usaldusväärne
ja inimesekeskne

„Eesti 2035“ tegevuskava: Riigivalitsemine

Eesmärk: Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame sujuva riigi toimimise

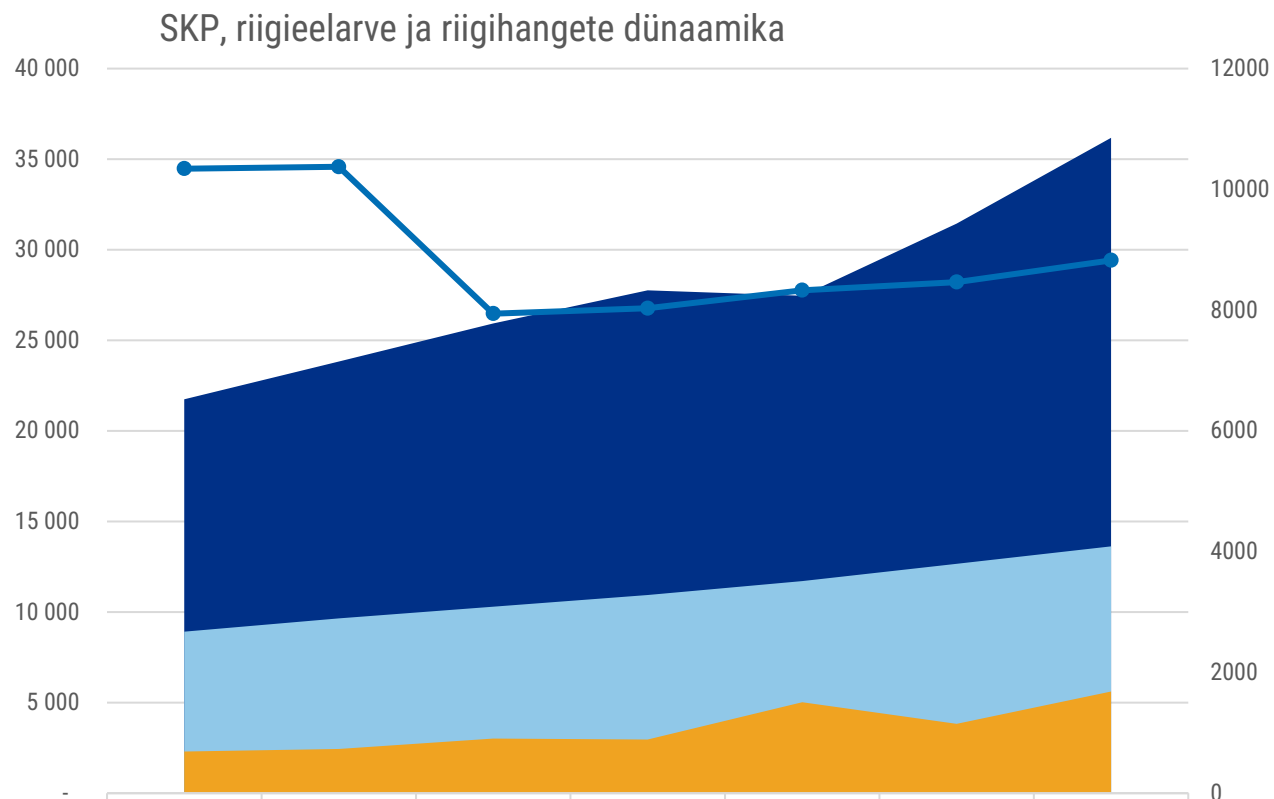

Tegevus: Jätkusuutlike, paindlike ja väärtuspõhiste riigihangete edendamine (sh eelistades keskkonnahoidlikke, sotsiaalselt vastutustundlikke ning innovaatilisi tooteid, teenuseid ja ehitustöid), millega võimaluse korral luuakse lisaks hangitud tulemusele lisandväärtust riigi prioriteetsetes valdkondades

Vastutajad: Rahandusministeerium ja kõik teised ministeeriumid

Riigihangete maht SKP ja RE võrdluses

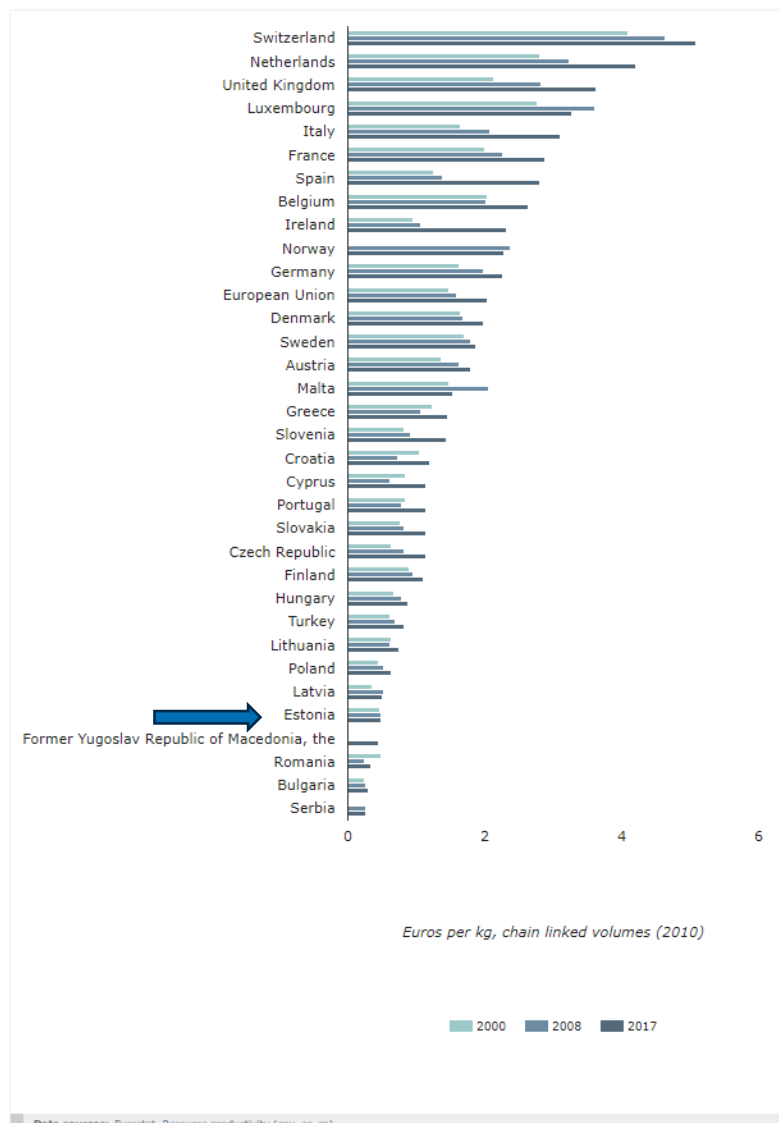
Riigihanked=
riigi käsutuses olev
nõudlusinstrument
turul

Riigihangete maht:

- Kolmandik riigieelarvest
- 12-15% SKP-st

Ressursi kasutamise efektiivsus ELis

Figure 3. Resource productivity by country

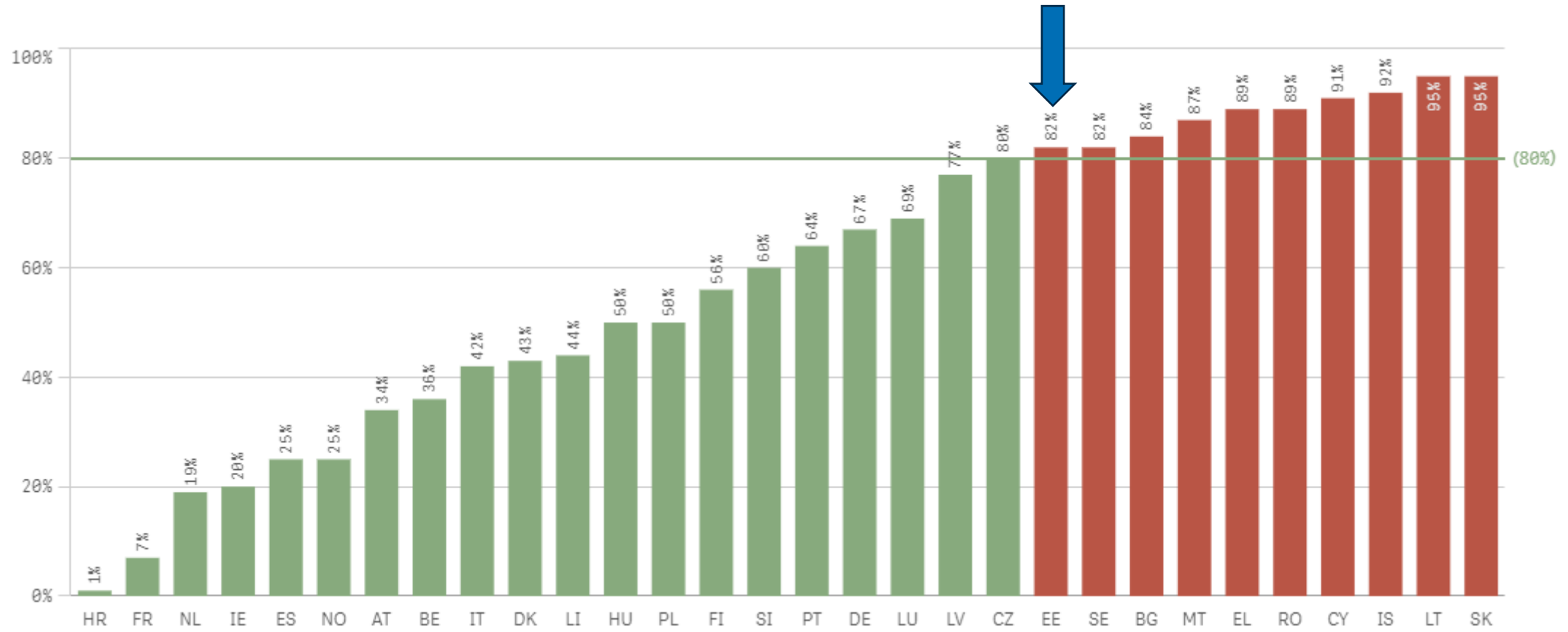

- Eesti 2035:

- Eestis on kohaliku *ressursi väärimise tootlikkus väga väike* (0,56 eurot kg kohta 2017. Aastal)
- Ettevõtluses tuleb suuremat rõhku panna keskkonnahoidlikele tehnoloogiatele ja ärimudelitele ning kohalike ressursside ja teise toorme suuremale keskkonnahoidlikule väärimisele

Madalaimale hinnale tuginevate hangete osakaalud Euroopas (Euroopa Komisjon, 2021)

Nõudlus kujundab pakkumise -> signaal turule?

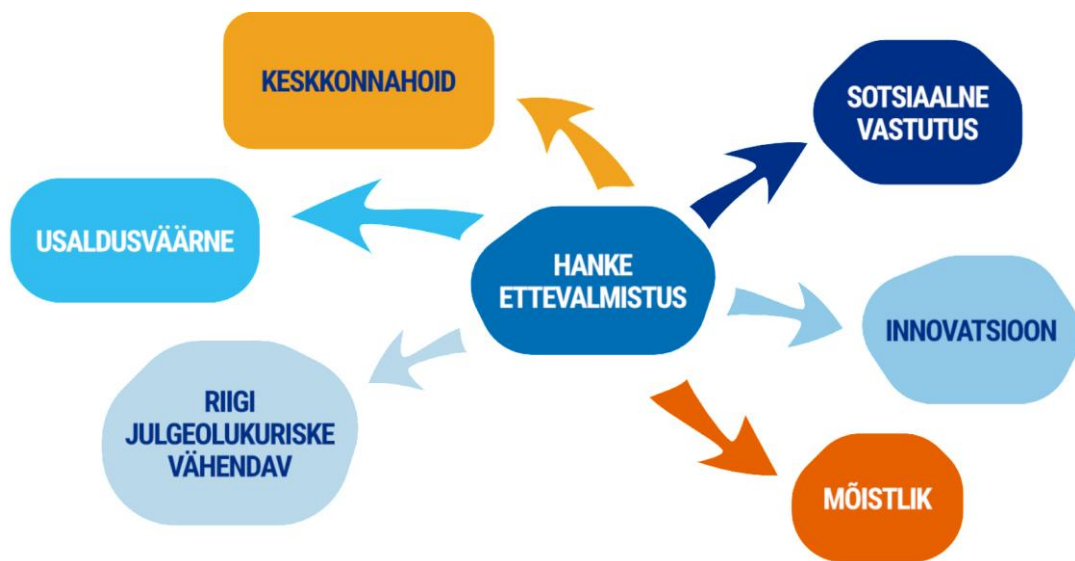

Riigihangete strateegilised põhimõtted

Vabariigi Valitsus 16.11.2023

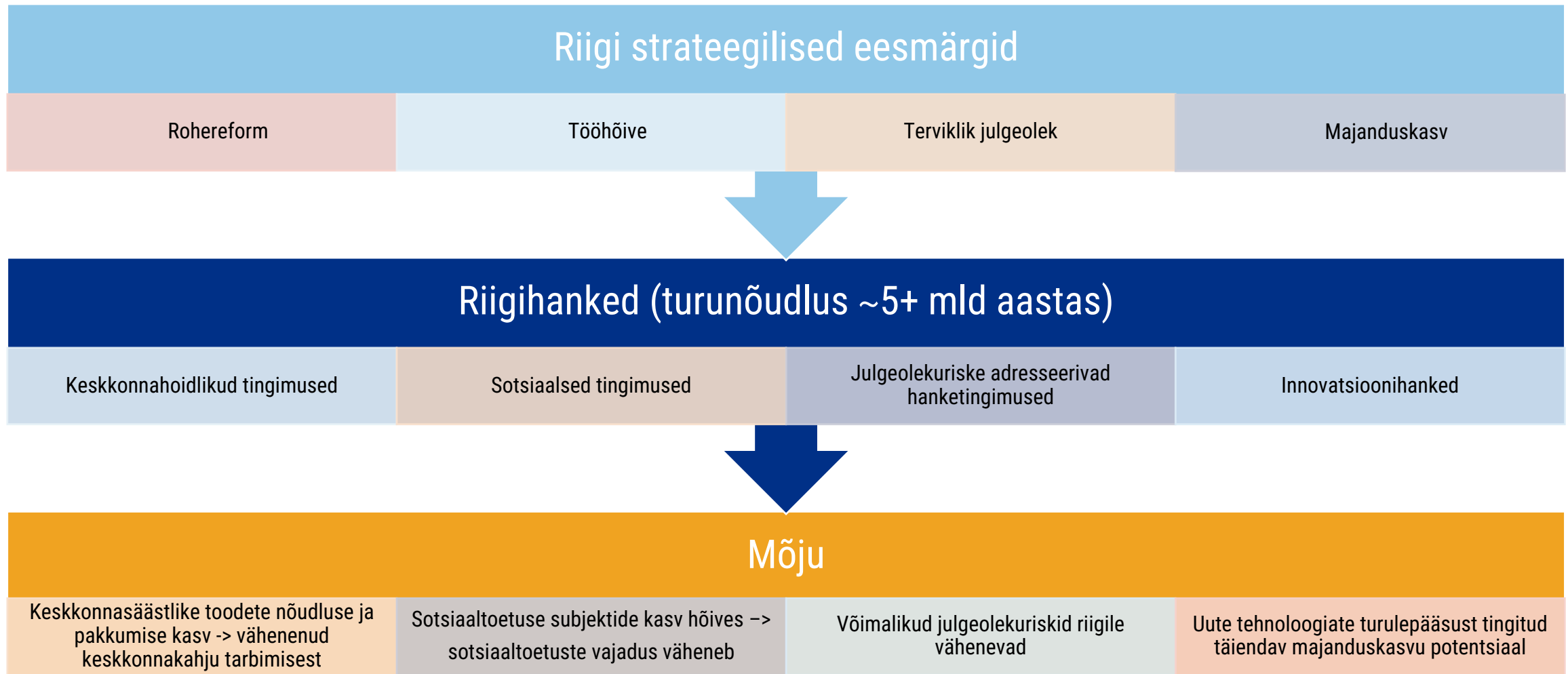

Riigihangete strateegilised põhimõtted

USALDUSVÄÄRNE	Õiguskindla ja läbipaistva menetluse kaudu tagame parima tulemuse leidmiseks konkurentsi kaasamise ja usaldusväärse avaliku raha kasutamisel
KESKKONNAHOIDLIK	Hangime keskkonnahoidlike lahendusi, et vähendada avaliku sektori tarbimisest tekkivat negatiivset keskkonnamõju
SOTSIAALSELT VASTUTUSTUNDLIK	Hangime sotsiaalselt vastutustundlikult, et tagada inimestele jätkusuutlikud töövõimalused ja elukeskkond
INNOVATSIOONI TOETAV	Kasutame riigihankes innovaatiliste lahenduste soetamiseks, et leida avaliku sektori vajadustele paremaid lahendusi ning toetada Eesti konkurentsivõimet
RIIGI JULGEOLUKURISKE VÄHENDAV	Vähendades tehnoloogiasõltuvust riikidest, mis võivad kujutada Eestile julgeolekuohtu, suurendame ühiskonna kindlustunnet ja riigi kriisikindlust. Julgeolekuteadlikkuse tõstmise ja riskihindamisega vähendame ohte riigi julgeolekule.
MÕISTLIK	Kvaliteeti väärtustava, majanduslikult soodsa, koostööle orienteeritud ja tõhusalt korraldatud riigihankega tagame parima tulemuse ja ühiskonna rahulolu

Ressurss on piiratud – miks me peaks?

Riigihangete strateegilised põhimõtted

Usaldusväärsus:
Õiguskindel, läbipaistev

Keskmine
pakkujate arv
2025 - 4,0
2035 - 4,7

Kestlikkus

Keskkonna-
hoidlikkus

KKH RH
2025 - 9%
2035 - 20%

Sotsiaalne
vastutustunne

SV RH
2025 - 5%
2035 - 10%

Innovatsioon

Innohanked
2025 - 2%
2035 - 5%

Julgeolekuriske
vähendav

Mõistlikkus:

Tõhusalt korraldatud, majanduslikult soodne, kvaliteeti väärtustav, koostööle orienteeritud

Lihthange päevades
2025 - 50
2035 - 45

Kvaliteedikriteeriumid
2025 - 20%
2035 - 40%

Avatud menetlus
2025 - 75
2035 - 70

Kestlikkuse tagamise teine alussammas – sotsiaalne vastutustundlikkus

Sotsiaalselt vastutustundlikus hankes **arvestatakse sotsiaalsete kaalutlustega, sellega toetatakse riigi sotsiaal- või tööpoliitikat**

Eesmärgiks on seada eeskujusid ja mõjutada turgu panustama sotsiaalse heaolu loomisesse:

luua uusi töövõimalusi

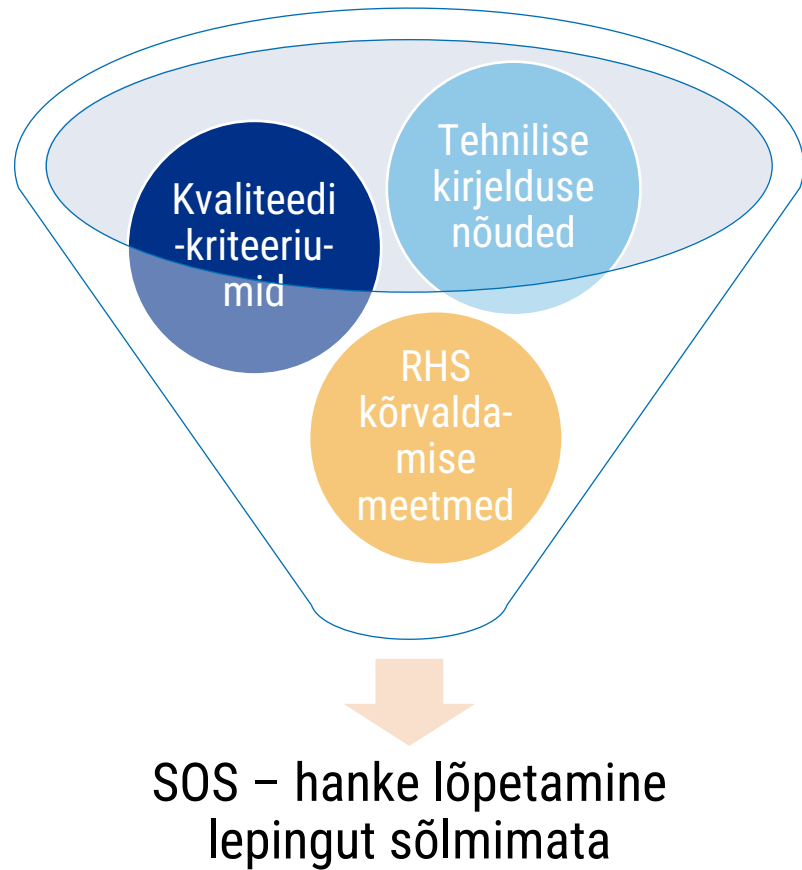
tagada inimväärseid
töötingimusi

tagada sotsiaalsed ja
professionaalsed kaasatust
erinevatele
ühiskonnagruppidele

edendada eetilist
kaubandust

luua paremaid tingimusi
erivajadustega ja
ebasoodsas olukorras
inimestele

Julgeolekumure on uus reaalsus

- Risk-> tehnoloogiahanked
- Strateegiline sõltuvus
- Manipuleeritavus
- Infolekked

Millal tegeleme – riigihanke ettevalmistus

- Arvestades riigipoolse tegevuse mõjuga turule, **on riigihange vahend** nii organisatsiooni enda kui ka laiemalt ühiskondlike eesmärkide saavutamise toetamiseks.
- **Riigihangete ostujõu potentsiaali realiseerimiseks tuleb mõelda strateegiliselt juba riigihangete väljatöötamisel ja hanke eseme üle otsustamisel.**

Hankija võib enne riigihanke menetluse alustamist teha **туру-uuringu** riigihanke ettevalmistamiseks ning ettevõtjate planeeritavast riigihankest ja selles esitatavatest nõuetest teavitamiseks (RHS § 10)

Alates juuli 2020 on **туру-uuringud** võimalik läbi viia **RHR-is**

Hankija saab RHR kaudu vahetada teavet asjaomases valdkonnas tegutsevate ettevõtjatega või kutsuda neid teabepäeval osalema

Alustatud **туру-uuring** on nähtav kõigile kasutajatele

Toetavad tegevused

RM, KLIM, MKM, OECD, EK – koostööo hankijatega

Käimasolevad toetavad tegevused

- RM, KLIM, MKM – väärtuspõhiste hangete edendamise tegevuskavad
- Rahandusministeerium
 - TSI projekt/kompetentsimudel ja võimalik kvalifikatsioonireform
 - Kvaliteedikriteeriumite näidistingimused – valmis veebruar 2024
 - Kompetentsikeskuse ja infoportaali väljatöötamise analüüs
- EL tegevused – sektoraalsed õigusaktid, kohustuslikud kriteeriumid, juhendid, Workshopid liikmesriikides (Eestis 8.04.2024)
- Kliimaministeeriumi tegevused – kohustuslikud kriteeriumid, nõustamine, koolitused
- MKM tegevused – 2% innovatsioonihangete analüüs, innovatsioonihangete juhised (EAS)

TSl projekti tegevused (1)

- Projekti koduleht:

<https://www.oecd.org/gov/public-procurement/country-projects/strategic-procurement-estonia/>

- Olukorra ülevaade
 - Huvirühmadega kohtumised (*toimunud*)
 - Hetkeseisu aruanne

- Kompetentsimudel
 - Kompetentsimudel (koostamisel)
 - ProcurComp enesehindamine
 - Võimalik sertifitseerimissüsteem

- Tegevuskava ja soovitused Eestile strateegiliseks/väärtuspõhiseks hankimiseks

The screenshot shows the OECD website page for 'Public Procurement in Estonia'. The header includes the OECD logo and navigation menus for 'OECD Home', 'About', 'Countries', 'Topics', and 'Ukraine'. A search bar is visible in the top right corner. The main content area features a title 'Public Procurement in Estonia' and a sub-header 'Estonia: Promoting the Uptake of Strategic Public Procurement in Estonia through Professionalising the Public Procurement Workforce'. Below this, there is a paragraph of text: 'Public procurement can make a positive contribution to economic, environmental and social progress, if used strategically. The strategic use of public procurement, however, requires skilled public procurement workforce and capable institutions (alongside with other enablers).'. A second paragraph states: 'In Estonia, public procurement accounted for 12% as a share of GDP and 28% as a percentage of total general government expenditures in 2021. Estonia widely recognises public procurement as a strategic tool to support the green and digital transition and to contribute to social sustainability. However, the uptake of strategic public procurement is still limited in the country: in 2021, only 5.5% of the total procurement was considered as green public procurement, 0.14% as socially responsible procurement, and 0.13% as...'. On the right side, there is a 'Fast Facts' section with icons and text: 'Country: Estonia', 'Timeframe: September 2023 – August 2025', and 'Counterparts: Ministry of Finance, Estonia; European Commission (DG REFORM)'. A sidebar on the left lists various topics like 'Anti-corruption and integrity in the public sector', 'Budgeting and public expenditures', 'Digital government', 'Gender mainstreaming, governance and leadership', 'Illicit trade', and 'Infrastructure governance'.

TSI projekti tegevused (2)

- Koolitusmoodulid
 - Koolitusteemade valimine (ProcurComp hindamise põhjal)
 - Koolitusmaterjalide koostamine
 - Koolitajate koolitamine
- Tööriistad, juhendid ja piloodid
 - Tööriistade ja juhendite väljatöötamine
 - Piloteerimine
 - Tehniline abi hangetele juhendi põhjal
- Ootame hankijaid huvi registreerima:
 - <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdunmx7aVrD8GwVaqpExW9yP3DMtQpxzdYEyzzCqA9HCtR2Pw/viewform>
 - Koostöö hankijatega alates veebruar 2024

Euroopa

Komisjon Eestis

Projekt: *Strategic public procurement dialogues*

- Eestis 8. aprill 2024
- Euroopa Komisjon koostöös PWC
- Strateegilise hankimise tegevuskavad kõigile liikmesriikidele
- Töötoad hankijatega
- Probleemipõhine lähenemine
- Veebis: <https://public-buyers-community.ec.europa.eu/>

Public Buyers Community

Home

About ▾

Communities

News

Events

Resources

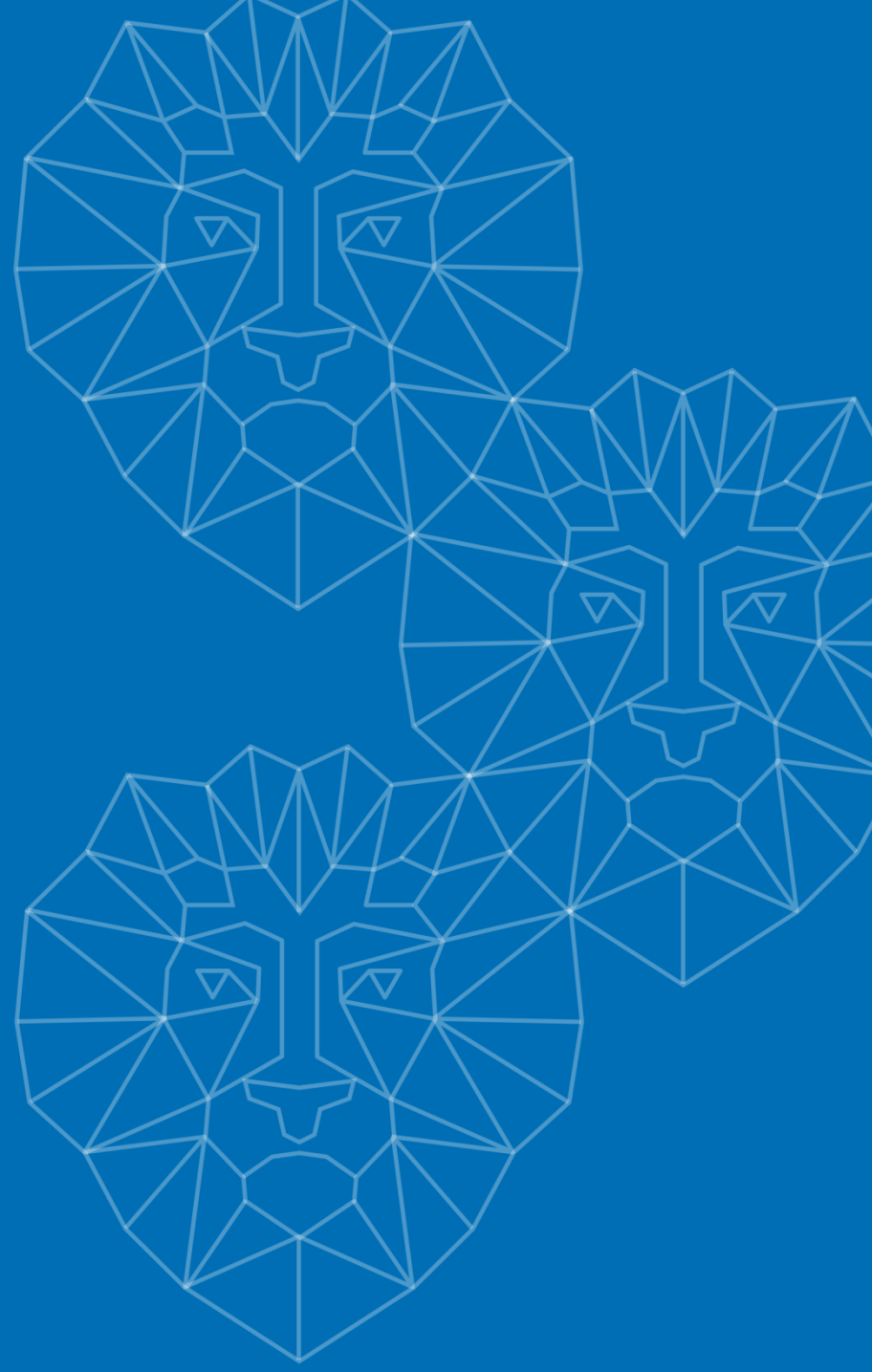
Projects

Subscribe to the Public Buyers Community Platform

Join a community and be part of something bigger

Become a member >

Tutvumiseks materjal

Tutvumiseks (EK materjal):

- Euroopa Komisjoni juhendmaterjalid hankijatele:
 - https://commission.europa.eu/funding-tenders/tools-public-buyers_en
 - Keskkonnahoidlikud hanked: https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement_en
 - Sotsiaalselt vastutustundlikud hanked: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3498035f-5137-11ea-aece-01aa75ed71a1>
 - Innovatsioonihanked
 - Juhend: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45975>
 - Innohangete platvorm: <https://innovation-procurement.org/>

Tutvumiseks (Eesti materjal)

- Riigihanked üldiselt: <https://www.fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused-kinnisvara/riigihanked>
- Keskkonnahoidliud riigihanked:
 - Kliimaministeerium <https://kliimaministeerium.ee/elukeskkond-ringmajandus/ringmajandus/keskkonnahoidlikud-riigihanked>
 - Kohustuslikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid
 - Juhised (ntks maatesõidukite hankimise juhise, kohustuslike kriteeriumite juhise jms)
 - Koolitusmaterjalid
- Innovatsioonihanked:
 - Riigikantselei, avaliku sektori innovatsioonivõimekuse toetamise meede
 - <https://www.riigikantselei.ee/avaliku-sektori-innovatsioon>
 - Tulemas uus innovatsioonihangete juhise (www.eas.ee)

RAHANDUSMINISTEERIUM

Täna kuulamast!

Küsimusi?

Karoli Niilus

Karoli.niilus@fin.ee

